

ústavně zaručená a jen ústavními zákony měnitelná lhůta vakační, k níž by mohla přistoupiti podle zák. č. 139/1919 nebo zvláštního ustanovení zákona další vakační lhůta. Výrok zákona nemůže nic změnit na pojmu platnosti, normativním myšlením vytvořeném, jehož obsahem je *hotovost*, t. j. v našem případě ten stav v procesu zákonodárném, kdy norma zákona je ve své konečné formě authenticky vyhlášena, tedy samo ukončení onoho procesu, po němž již *nezbytně* musí dříve či později následovat účinnost.⁸ Nyní je ovšem na snadě, vrátiti se k naší ústavě a přezkoumati ještě, jaký význam má § 49 ú. l. Nutno koncedovati theoretickou možnost, že ministerstvo vnitra by neuveřejnilo zákon jinak hotový, ač je k tomu povinno. Z toho plyne, že toto poslední stadium zákonotvorného procesu není automatické jako pouhé uplynutí času, takže theorie musí přisvědčiti ústavní listině, že zákon není dříve hotov čili platný, dokud není uveřejněn. Tím spíše pak tak musíme učiniti, uvědomíme-li si, že nutno koncedovati ještě další theoretickou možnost, totiž že by ministerstvo vnitra uveřejnilo zákon v jiném znění, než byl usnesen. Při fundamentálním významu, který má uveřejnění zákona proto, že podle § 102 ú. l. nelze namítati, že uveřejněný zákon nebyl Národním shromážděním usnesen, nelze pochybovati o tom, že je to uveřejnění, které teprve zákon činí zákonem, to jest činí jej platným.

DR. C. HARAOUÍ: NOVÉ NĚMECKO.

Iněmecký psycholog by možná váhal před pokusem, načrtnouti úplný a věrný obraz dnešního Německa. Myšlenkově panuje v této zemi zmatek, tápání a nejistota. Politicky zde probíhá pomalý postup poznávání sebe sama. Je dokonce nejen marné, ale i podezřelé chtít říci: »Německo je takové — — Německo je onaké — —.« Chceme-li vystihnouti hlavní znaky soudobé Francie — Francie která se stále ještě hledá — narazíme na nepředvídaně veliké obtíže. A přesto je stěží možno činiti jakékoli přirovnání mezi národem francouzským, sjednoceným, s dokončeným vývojem a s vyhraněným nacionálním cítěním a mezi Německem, které je stále ve varu, roztříštěno protichůdnými zájmy a otřásáno od desíti let nečekanými převraty. V žádném případě však nesmíme zaměňovati politiku a psychologii. V politice se neobejdeme bez nutně analyzy, kdežto v psychologii musíme směřovati k syntese. A proto, poněvadž si musíme vytvořiti nějaký obraz Německa a poněvadž tento obraz položen na Prokrustovo lože formulí, musí býti co nejšířší, musíme počítati spíše s »trojím Německem«, než s »Německem dvojím«, jak se často činívá.

* * *

Nejprve promluvíme o Německu, lpícím stále na ztroskotaném režimu, o Německu, které nepřestává litovati bývalé císařské slávy. Pro jeho přívržence byla ztracena válka jen vinou ochabnutí

⁸ Procházka tvrdí, že s týmž právem, jakým se uplynutí vakační lhůty formuluje jako součást skutkové podstaty, na niž zákon upíná právní účinky, mohli bychom i publikaci, podpis presidenta republiky atd. (sc. jiné podmínky vzniku abstraktní normy) degradovati na podmínky jednotlivých právních účinků. Zdá se, že by to přece jen nebylo s týmž právem možné. Co patří k normotvornému procesu a tedy ne k skutkové podstaty normy (t. j. k skutkové podstatě, k níž norma připojuje účinky), to logicky nutně a určitě plyne z pojmu normě. Je-li zákonnou normou — stručně řečeno — výrok o tom, co býti má, usnesený činiteli vyšší normou k moci zákonodárné oprávněnými a na venek projevený, je hranicí normotvorného procesu nepochybně okamžik, kdy takové usnesení bylo vyhlášeno. Je-li i způsob vyhlášení vyšší normou stanoven, je to okamžik takového formálního vyhlášení. Co je za vyhlášením, nepatří k normotvornému procesu, co však před ním, patří k němu — i s vyhlášením samým — nezbytně; okamžik, kdy je norma hotova, je nepochybný (jakmile je nepochybný pojem normy), takže nemusí a ani nemůže býti »zachraňován vhodnou konstrukcí« (Moderní stát, str. 216). Podpis presidenta republiky nebo publikace zákona je součástí skutkové podstaty, k níž ve svých představách pojí účinky hlasující poslanci a senátoři, ne však součástí skutkové podstaty zákona, neboť usnesení poslanecké sněmovny a senátu samo není podle ústavní listiny a právní vědy ji vykládající zákonem.

a zrady. »Civilní« duch podkopal a ohrozil vůli k vítězství. Tento civilní duch vydal nejprve spoutané Německo jeho nepřátelům, pak je zdemokratisoval a nyní je drží v nemožném otroctví. Říše se nedočká klidu, dokud povládnu tyto smrtící principy. Spásu lze čekat jen od návratu k starým vojenským ctnostem, které Německo tak vysoko pozvedly. Jednoho dne rozptýlí se všechny demokratické, wilsonovské lži, rozplyne se Společnost národů a německý národ se zbraní v ruce se dá na nový vítězný pochod. Demokracie, republika, Ženeva, Locarno, toť samá slova dýšící jedem; jedinou oporu skýtá skutečná, vlastní síla. A jedinou spásou je vojenský duch, vedoucí k monarchii. Tak mluví ona část Německa, která ničeho nepochopila, ničemu se nenaučila a která nepřipustí svých chyb. Je to hlas z Potsdam. Velkou část těchto »integristů« tvoří polovičně placení vojáci, bývalí hodnostáři od císařského dvora, junkeři a nezodpovědní politikové. Jejich upřímnost je úměrná jejich nevědomosti a dětinskosti politických koncepcí.

* * *

Proti nim stojí v Německu pacifisté, pro něž znamená mír nastolení období ideální demokracie, se všemi celoevropskými důsledky: emancipaci národů od libovůle vyšších tříd, veřejnou diplomacii, odstranění hranic, evropské Spojené státy, jedním slovem království ctností. Jejich evangeliem jsou »lidská práva« a proto útočí na »těžký průmysl« a na banky na Wilhelmstrasse, neboť naprosto neodpovídají jejich rousseauovskému pojetí. Je snad nedaleká doba, kdy tento mírový sen v samém Německu nebude brán vážně. Kromě těchto mystiků — jejichž užitečnost ostatně nechceme popírat — nalézáme ještě demokraty a socialisty, kteří sice také touží po míru, ale kteří na celou otázku pohlížejí mnohem realističtěji. Jejich mírová snaha je zářimována do širšího pojetí socialismu a pak se také nesnaží znásilňovati přírodní zákony, i když někdy trochu vyhadzují. Množství přívrženců této myšlenky je v Německu dnes velmi značné. Vzpomeňme jen, že v Berlíně jsou 3 miliony socialistických hlasů a že republikánský spolek »Říšská vlajka« seskupuje na tři miliony členů. I staří generálové, jako von Deimling jsou veřejnými přívrženci míru. Otázka zní, zda toto pacifistické hnutí nalézá ohlasu v celém národě? Pokusím se ukázat, že nikoli.

* * *

Mezi přívrženci demokracie a mezi reakcionáři leží největší vrstva, která zaslouží naší pozornosti a která obyčejně samotná je označována názvem: Německo. Je to pravice, levice, přívrženci demokracie, císařství? Tyto názvy se jmenované vrstvy nedotýkají a znamenalo by odsouditi se k nepochopení, kdybychom hledali souhlas mezi pouhými etiketami a skutečností. »Nové Německo« jistě nejlépe popsal jeden z jeho nejlepších zástupců, Stresemann, který r. 1925 napsal do francouzské revui »L'Europe nouvelle«:

— Dva hlavní proudy hýbají dnes Německem. Jednak proud socialismu a demokracie, který hájí a podporuje nové Německo a snaží se o zmocnění vlády, jednak zastánci rasy, pravá buržoasie, jejíž ideologie spočívá na vábném snu minulosti, ačkoliv tato záliba nevyvolává vždy nevoli ke všem novým zařízením. Moje politická teorie spočívá na tvrzení, že rozřešení tohoto nejtěžšího problému, který dělí Německo, nespočívá ve vítězství jedné či druhé strany. Jen syntesa starého a nového Německa poskytne uspokojivé řešení! Musíme nalézat mosty spojující minulost s přítomností. Pro minulost byla dobrá a význačná státní myšlenka a oddanost ke státu. Pro sbor věrných úředníků byla služba státu životním úkolem a pruský král správně kdysi řekl: Jsem první služebník státu. Je naším úkolem vklíniti tento pocit morální povinnosti i do nového Německa a uspíšiti tak uzdravení, kterého stát nutně potřebuje po poválečných zmatcích a po inflaci.

Druhým naším úkolem je spojití tradici minulosti s povinností ctíti ideál dnešního režimu. — Zamysleme se nad těmito řádky. Ačkoliv jsou psány před třemi a půl lety, jsou stále dosud živé. Bylo by obtížné podati přesnější definici nového Německa. Dodali bychom snad jen tolik, že splnutí rozdílných prvků, po němž volal Stresemann v r. 1925 se zatím uskutečnilo. K tomuto vývoji přispěla hlavně Hindenburgova volba na presidentský stolec, neboť získala tak pravici pro republiku

a pro demokracii. Způsobila, že část nacionalistů se sama přiblížila k centru a že utvoření Müllerova kabinetu bylo v Německu považováno za vítězství koncentračních myšlenek proti integristům.

Je však toto Německo pacifistické? Zde právě tkví často velké nedorozumění. V ideologickém slova smyslu a pozorováno ve svém celku pacifistické není, neboť otázka vstupuje do oboru logiky a přestává být otázkou mravní. Jsouce realisty, vidí tito lidé, že politika starého Německa vybudovaná na vojenském duchu nevedla k cíli a že naopak způsobila největší pohromu celého státu. Nebyla to tedy správná politika. Pozorují, že válka není dobrým prostředkem, neboť ničí i poražené i vítěze, a že již neodpovídá podmínkám nového života. Je tedy nutno hájiti zájmy své země jinak, než zbraněmi! »Budme pacifisty« volají Němci. Abychom se zřekli vlády? Nikoli! Abychom byli ještě silnější! Neboť budoucnost patří míru. Národové, kteří toho nepochopí, zůstanou brzy vzadu. Jako válka, a ještě více, je mír velikým uměním. Budoucnost patří tomu, kdo se tomuto umění rychle naučí, neboť mír zajišťuje hospodářský rozvoj, v němž spočívá pravá nadvláda pomocí bohatství a blahobytu. Poučení přichází ze Spojených států, které jsou vzorem německé obrazotvornosti. Rozuměli bychom velmi málo modernímu vývoji germánské duše, kdybychom přehlédli tuto podstatnou součást německých psychologických a sociologických problémů. »Mír znamená inteligenci a vůli — volá Fritz von Unruh k mládeži. — Kompas naší vůle dobře cítí cíl a směr. Čeká nás urputný boj!«

* * *

Načrtli jsme stručně tři hlavní ideové proudy, probíhající současným Německem. Zbývá krátký závěr. Německo, jak by si je mnozí přáli, kajíci se Německo, a přijímající svůj osud upřímně a bez ambicí, takové Německo existuje snad jen v bujně fantasii. Kromě několika rousseauovských idealistů, načichlých revolučností, není v Německu jediného Němce, který by se blížil představě vytvořené v Paříži. Není ani v řadách levice. A basírovati v politice na takovéto neexistující představě znamená stavěti vzdušné zámky. Již Bossuet varoval, že největší nebezpečí spočívá v tom, vidíme-li věci tak, jak bychom si je přáli viděti. Pohledme tedy na skutečné Německo. Nepochopilo-li dosud toto Německo, proč bylo poraženo, znamená to, že neporozumělo významu Anglo-Francouzské dohody a že neporozumělo evropské touze po míru. Snad teprve časem se tak stane. S demokratickým Německem upřímně orientovaným k Ženevě a k Locarnu nebylo by obtížno se shodnouti, nehledě k jistým nedorozuměním, které nelze odstraniti přes noc. Avšak levice přes svoji sílu v Německu nevládne. Neboť co musíme souditi o Německu středním, které je i »konservativní i nové«, které tvoří most mezi minulostí a přítomností a které spojuje protichůdné motivy? Tak zní hlavní dnešní otázka. A pod jejím zorným úhlem se musíme dívati na celou německou politiku, na její vztah k Locarnu a k Francii. V ní koření většina chronických nedorozumění mezi oběma státy.

Jakým způsobem se mohou Francouzi shodnouti s tímto t. zv. pacifistickým Německem, které nezapomíná na svůj realismus? Je pacifické, ale logicky jen hospodářské — pacifické ale útočné. Mír mu neznámá utopickou vládu ctnosti, ale novou podmínku moderní moci.

Přenechávám čtenáři, aby se zamyslel nad tímto problémem. Osobně se domnívám, že v přítomnosti není vážnější otázky a že zahrnuje pravý obraz německého stavu.

DR. H. TRAUB:

RIEGROVA EMMERSDORFSKÁ KONFERENCE R. 1878.

Jedním z četných dokladů české povolnosti a pravé ochoty k dohodě i k smíru je t. ř. emmersdorfská konference, která byla uskutečněna právě před 50 lety, na prahu okamžiku, kdy hlavní mluvčí české státoprávní pasivity, Fr. L. Rieger, dal souhlas k prolomení těchto hradeb, vstoupiv s ostatními českými poslanci opět do sněmu po dlouholeté nepřítomnosti (od r. 1867).